

PROEFKOLONIE | THE GAME

Twintig jaar lang is Nederland bezet door de Fransen. De oorlogen van Napoleon kosten ons land veel geld. De handel ligt stil en mensen worden werkloos. Na Napoleons vertrek heerst overal armoede. Generaal Johannes van den Bosch bedenkt in 1818 een prachtig plan. Hij gaat arme mensen helpen met werk en huizen. Hij wil daarom landbouwkoloniën stichten.

Dit is het begin van de geschiedenis van de Maatschappij van Weldadigheid. Als eerste wordt de Proefkolonie Frederiksoord opgericht. Op deze plek in Zuidwest-Drenthe staan 52 boerderijtjes klaar om de armen te ontvangen. Hier kunnen ze op werk en onderdak rekenen. Er komen kerken, winkels, scholen en zelfs rustoorden voor oude mensen. De kinderen gaan er naar school en de mensen kunnen gratis naar de dokter.

Wat ga je doen?

Je gaat de Proefkolonie Game spelen. Je kunt dit spel vinden op de website.

Let op: het werkt alleen op laptop of PC.

Je juf of meester downloadt het spel en spreekt met je af, wanneer en waar je het mag spelen. Maak tijdens en na het spelen de vragen.

Open het spel en lees de uitleg aan het begin goed door. Je krijgt alvast een paar vragen.

1 Johannes van den Bosch wil mensen boer laten worden. Waarom?

- Hij wil meer sla en wortels op zijn bordje
- Hij kan er slecht tegen dat mensen arm zijn
- Hij vindt boeren beter dan handelaren

2 Wat doen subcommissies?

- In ruil voor geld arme mensen naar de Kolonie sturen
- Geld aan arme mensen geven
- Arme mensen aan het werk zetten

3 Wie wil wat? Trek lijnen:

subcommissies	•	• genoeg eten
		• winst maken
kolonisten	•	• niet te hard werken
		• goede verhalen over de Kolonie

4 Wat is waar? Eén antwoord is goed.

- Kolonisten werken op hun eigen land om geld voor de Kolonie te verdienen.
- Kolonisten krijgen eten in ruil voor gemeenschappelijk werk.
- Kolonisten werken op hun eigen land om hun eigen eten te verbouwen. De rest van de dagen werken ze voor geld.

Heb je de uitleg helemaal gelezen? Dan kun je nu een stuk grond voor de Kolonie kopen. Maar pas op! Want voor je het weet, betaal je veel te veel.

Deze personen hebben echt geleefd en zagen er ook zo uit. Wil je meer weten over hun leven? Klik op het boekje

5 De baas van Drenthe (*gouverneur*) heeft een aanbod. Wat biedt hij? En vind je dat een goed idee?

- 130.000 gulden. Dat is heel erg weinig!
- 130.000 gulden. Dat is erg veel, maar de grond is goed.
- 130.000 gulden. Dat is veel te veel voor zulke slechte grond!

6 Zie je de man hiernaast? Klik op het boekje. Wat stuurt hij in de komende jaren naar de Koloniën?

- mest
- voedsel
- nieuwe kolonisten
- alle antwoorden zijn goed

7 Ga door tot je een stuk land hebt gekocht, op één van beide plekken. Zet hieronder kruisjes bij de dingen die je hebt gedaan. Ik heb...

- te veel geld betaald voor een waardeloos stuk land
- een zakenman uit Amsterdam vertrouwd
- een boete gekregen
- gelogen tegen de hoogste baas van Drenthe
- een belangrijk man beledigd
- net gedaan alsof de prins het iets kan schelen

Was je tevreden met je beslissingen? Waarom wel of niet?

Als je nu de volgende dingen hebt gedaan:

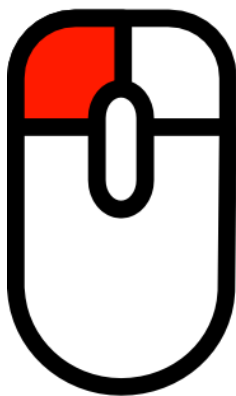
je hebt de zakenman vertrouwd;

je hebt gelogen tegen de *gouverneur*;

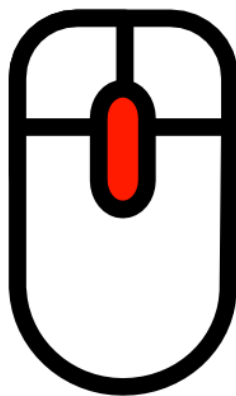
je hebt de naam van de prins genoemd;

dan heb je precies hetzelfde gedaan als Johannes in 1818, want dat gebeurde allemaal echt! Gefeliciteerd. Je hebt nu een eerste Kolonie. Al na twee maanden zijn de eerste huizen gebouwd en komen de eerste kolonisten. Speel nu het spel.

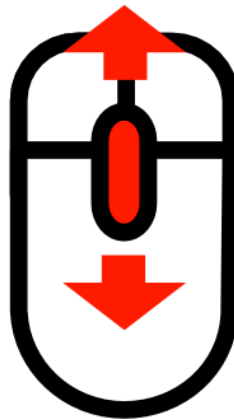
Hoe je speelt

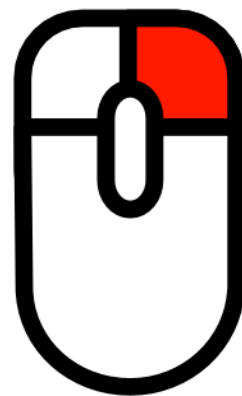
Klik links om iets of iemand te selecteren

Indrukken doet niets

Draai het wiel om te zoomen

Klik rechts om de kaart te draaien

Klik en sleep om de rest van de kaart te zien of gebruik de toetsen hiernaast →

8 Bekijk nu eerst je Kolonie nauwkeurig. Houd je kolonisten goed in de gaten! Sommigen willen liever niet werken. Geef ze één voor één de opdrachten.

Schrijf hieronder op welke opdrachten je hebt gegeven.

Er zijn _____ huisjes in de Kolonie. Ik heb _____ kolonisten laten werken op het gemeenschappelijk land. Ik heb _____ kolonisten laten werken op hun eigen land.

Speel het spel nu een tijdje door. Zorg dat iedereen blijft werken. Af en toe komt er iemand langs om belangrijk nieuws te brengen. Bijvoorbeeld:

- Er komen beesten aan
- Er is mest aangekomen met een schip
- De kolonisten zijn ontevreden

Hieronder zie je vragen bij elke gebeurtenis. Maak de vragen in de volgorde waarin de dingen gebeuren.

9 Beesten en mest. Er moet goed op het land gelet worden. Waarom? Kruis meerdere antwoorden aan.

- Mensen poepen soms op het land
- Koeien grazen de oogst op
- Kraaien eten de oogst op
- Er moet mest op het land gestrooid worden om het vruchtbaar te maken
- Er zijn soms overstromingen

10 Ontevreden. Er is een klaagbrief uit Maassluis. Waarover klagen de kolonisten? Kruis meerdere antwoorden aan.

- Onbekenden poepen soms op hun land
- Ze krijgen te weinig eten
- Ze krijgen alleen maar grutjespap
- Ze moeten zeven dagen in de week werken
- De directeur maakt zichzelf te rijk

11 Ontevreden. Hoe heb je dit probleem zelf opgelost? Wat gebeurde er?

- Ik heb meer geld aan de kolonisten gegeven. Ze werden tevreden, maar de *subcommissies* waren verbaasd
- Ik heb de klagers in het strafhok gezet. Dit scheelde veel geld, maar de kolonisten werden minder tevreden

Vul de kruiwagen met mest

Zo, dat probleem met die ontevreden kolonisten heb je goed opgelost!
Nou ja, je denkt toch niet dat dit het eind van de problemen is?
Hier ga je nog veel meer van horen!

Maak ondertussen de volgende vragen.
En houd die kraaien van het land!

12 Er staan niet alleen boerderijen in de Kolonie. Bij de ingang
staan ambtenarenhuisjes. Waar zijn de andere gebouwen?
Schrijf de juiste namen bij de afbeelding hieronder. Kies uit:

winkel gaarkeuken spinzaal

13 De ambtenarenhuisjes staan niet op het plaatje hierboven.
Wat moeten mensen die daarin woonden doen?

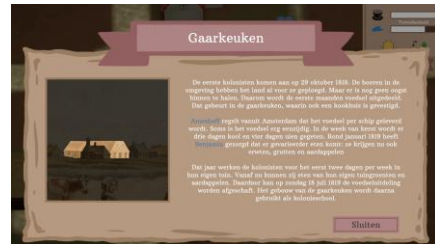
Kruis één antwoord aan

- O controleren van kolonisten
- O geven van eerste spulletjes
- O inschrijven van nieuwelingen
- O alle antwoorden hierboven

Heb je al weer problemen met ontevreden kolonisten gehad? Dan staat op de bladzijde hierna nog een vraag daarover.

Bij elk bijzonder gebouw staat een boekje.
Klik erop en lees de tekst in het boekje.
Maak daarna de vragen hieronder.

14 De gebouwen in het midden hebben allemaal dubbele functies.
Wat is waar? (meerdere antwoorden)

- Als de spinzaal niet gebruikt wordt, is het een school
- De onderdirecteur verkoopt spulletjes. Hij woont in de winkel
- De gaarkeuken deelt eten uit zo lang de eerste oogst er nog niet is
- Alleen in de spinzaal wordt spinwerk gedaan.
- Als de gaarkeuken na een tijd niet meer nodig is, wordt het een school

15 Je ziet dat er geen vrouwen en kinderen te zien zijn.
Waarom niet? (meerdere antwoorden)

- Die waren er niet. Alleen volwassen mannen
- Vrouwen moesten spinnen. Ze deden dit binnen
- Vrouwen en kinderen werkten in een aparte Kolonie
- Kinderen moesten naar school. Ze werkten daarnaast ook wel op het land, maar dat is in het spel even weggelaten

16 Er zijn geen dieren te zien, toch waren die er wel.
Wat zou waar zijn? (dit is een nadenkvraag, want het antwoord is niet te vinden in het spel)

- Kolonisten hadden kippen
- Kolonisten hadden honden (maar dat mocht eigenlijk niet)
- Kolonisten hadden koeien in de stal
- Er was ander vee, zoals varkens en schapen
- Alle antwoorden zijn waar

Hieronder staan de laatste vragen. Overleg met je meester of juf of je daarna nog mag doorspelen. Het spel loopt door tot 1839 (niet elk jaar gaat even snel).

In werkelijkheid zijn de Koloniën nog veel langer doorgegaan. Het laatste gezin kwam aan in 1910.

17 Ontevreden (deel 2) Als je verder speelt, moet je nog vaak een beslissing nemen over ontevreden kolonisten. Zet hieronder kruisjes bij de dingen die je hebt gedaan. Ik heb...

- de spinbaas onbruikbare wol laten kopen
- stakers in het strafhok gezet
- kolonisten vrij gelaten uit het strafhok
- een extra strafhok gemaakt
- een boete uitgedeeld
- mannen opgepakt en ondervraagd
- een kolonist teruggestuurd naar zijn woonplaats
- een waarschuwing gegeven
- een kolonist geloofd
- een kolonist naar de strafkolonie gestuurd

Was je tevreden met je beslissingen? Waarom wel of niet?

18 Als je klaar bent met spelen. Teken in de balkjes hieronder hoe tevreden je kolonisten en de *subcommissies* waren.

Vergelijk met je klasgenoten.

Tevredenheid

19 Terug in de klas. Bespreek met je groepje of klas wat je van de Koloniën vindt. Was het een goed idee om armen zo te helpen? Waarom wel of niet?

Bedankt voor het spelen!